

Motion till riksdagen

1987/88:Bo251

av Lars Werner m. fl. (vpk)
om bostadspolitiken

Inledning

I budgetpropositionen (bil. 13) föreslås nästan ingenting som på något avgörande sätt kan förbättra den besvärliga situation på bostadsmarknaden som kännetecknas av en tilltagande bostadsbrist och spekulation, allt högre hyror och en orättvis fördelning av nya och ledigblivna bostäder. De små förändringar/förbättringar som föreslås är marginella och kommer inte att resultera i vare sig minskad bostadsbrist, lägre hyreskostnader, minskad spekulation eller rättvisare fördelning av bostäder. De justeringar som görs i förhållande till dagsläget kommer troligen inte ens att räcka för att stoppa upp försämringarna på olika områden. Det är beklagligt att regeringen inte heller denna gång är beredd att ta det politiska ansvaret för absolut nödvändiga förbättringar på bostadssektorn trots de goda förutsättningar och möjligheter som föreligger.

Vpk har till årets riksmöte väckt ett 20-tal motioner där vi föreslår åtgärder i syfte att komma till rätta med och begränsa problem som gäller den aktuella situationen på bostadsmarknaden. Vi har bl. a. pekat på följande:

- att samhällets bostadsstöd har minskat kraftigt reallt sett (i fast penningvärde) under senare år.
- att boendekostnaderna har ökat starkt och nu utgör den största budgetposten i hushållens ekonomi.
- att allt fler hushåll får lov att söka socialbidrag för att klara hyran.
- att nybyggandet av bostäder minskat kraftigt senare år men nu är på väg upp igen.
- att två tredjedelar av landets kommuner redovisar viss bostadsbrist, störst i storstadsregionerna.
- att hundratusentals ungdomar köar för en egen lägenhet, liksom många äldre, ensamstående, invandrare och barnfamiljer.
- att alltför få nya och ledigblivna lägenheter fördelas på ett rättvist sätt, dvs. genom kommunal bostadsförmedling.
- att den grova spekulationen i fastigheter, bostadsrätter och hyreslägenheter fortsätter att öka,
- att utförsäljningen av allmännyttiga bostäder och omvandlingen av hyresrätter till bostadsrätter och andelslägenheter tilltagit.
- att bostadsbidragens värde har urholkats bl. a. genom höjning av nedre bostadskostnadsgränser och minsta bidragsbelopp som utbetalas.
- att de flesta hushåll utan barn ännu inte återfått de möjligheter till bostadsbidrag som tidigare förelåg.

Några bostadspolitiska krav och åtgärder

Mot. 1987/88

Bo251

Vpk har även tidigare år fört fram krav gällande bostadspolitiken innefattande bl. a. följande:

- En regionalpolitik som stöder en jämn utveckling av alla delar av landet – och därmed minskat tryck på storstadsregionerna.
- Ett ökat bostadsbyggande med en målsättning om minst 50 000 lägenheter per år genom nybyggnad och minst 25 000 lägenheter per år genom ombyggnad. Huvuddelen av nyproduktionen skall vara hyreslägenheter i allmännyttig ägo och omvandlingen från hyres- till bostadsrätt skall stoppas i storstadsregionerna. Bostadsförbättringsprogrammet (ROT) bör snarast utvidgas till att avse även offentligt byggande inklusive VA- och skolområdet.
- Ett större antal nya bostäder med stor variation men med hyresrätten som gemensam nämnare måste åstadkommas redan under innevarande år. Nyproduktionen måste omfatta även små lägenheter. Varje nytt bostadsområde/kvarter bör innehålla både små och stora lägenheter i flerbostadshus, radhus, småhus osv. Smålägenheter måste i större utsträckning bevaras vid varsamma ombyggnader.
- En statlig totalfinansiering genom en bostads- och samhällsbyggnadsbank införes snarast varvid såväl fullständig som integrerad finansiering bör gälla. Därmed avses en samordning av bottenlån och bostadslån till ett lån, ibland kallat enhetslån, och med integrerad finansiering, en samordning av byggnadskrediter och lån för byggnadsprojekt.
- En ny undersökning av ägandeförhållanden, den tekniska strukturen och prispolitiken inom byggmaterialindustrin bör göras snarast. Undersökningen bör bilda underlag för åtgärder i linje med vad vpk tidigare föreslagit om ökat samhällsinflytande, förstärkning av de tunga delarna av byggmaterialindustrin, etc. Den kapitalkoncentration som finns och de stora prisstegringarna som slagit igenom i alltför höga byggnads- och boendekostnader måste stoppas.
- En omfördelning av bostadssubventionerna bör ske och en viss ökning med inriktning på allmännyttiga bostadsföretag. Bostadsbidragen förbättras och *alla* hushåll utan barn återfår rätt till bostadsbidrag.
- Åtgärder för att stoppa den tilltagande spekulativen på hela bostadsmarknaden bl. a. genom återinförande av priskontroll och prisprövning vid upplåtelse och försäljning av bostadsrätter.
- Ungdomarnas ställning på bostadsmarknaden måste förstärkas liksom för ensamstående, äldre, flyktingar, invandrare och barnfamiljer. Åtgärder som snabbt måste sättas in skall avse hela den del av befolkningen som saknar eller inte har råd att efterfråga en egen bostad.
- Åtgärder – framför allt i storstadsregionerna – som innebär att lägenheter inte får stå tomma och att dessa liksom s. k. övernattningslägenheter överlämnas till bostadsförmedlingarna.
- Fastighetsskatt införes även för industrifastigheter vilket dels kan medverka till sänkt fastighetsskatt på småhus, bostadsrätter och hyreshus och dels kan ge pengar till hyresstopp och höjda bostadsbidrag.

- Produktionskostnaderna för nyproduktion och ombyggnadsverksamhet måste hållas nere genom priskontroll och skärpt prisövervakning. De prisledande hyrorna hos allmännyttan hålls nere genom viss sänkning av garanterade bostadslåneräntan och att den årliga upptrappningen fryses vid nuvarande nivå.
- Ett återinförande av kommunala byggföretag bör stimuleras liksom visst stöd till små byggföretag, i konkurrensfrämjande syfte. Hyresgäststyrda projekt och självbyggeri av hyreslägenheter stimuleras genom statliga bidrag till planeringen.
- Kvaliteten på den gemensamma kollektiva miljön måste förbättras bl. a. genom klarare regler när det gäller utformning och utförande.

Vi hänvisar vidare till innehållet i våra olika motioner på bostadsdepartementets verksamhetsområde och föreslår att riksdagen med instämmande i de riktlinjer för den aktuella bostadspolitiken som getts i denna motion ger regeringen detta tillkänna.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om bostadspolitiken inriktning och omfattning och att förslag snarast skall föreläggas riksdagen härom.

Stockholm i januari 1988

Lars Werner (vpk)

Bertil Måbrink (vpk)

Jörn Svensson (vpk)

Tore Claeson (vpk)

Nils Berndtson (vpk)

Inga Lantz (vpk)

